

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครู
ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ
Factor Analysis of Teacher Innovator Characteristics at the School
under the Provincial Administrative Organization in the Northern Area

ตะวันไท ลั่นลุย¹ หยกแก้ว กมลวรเดช² สุกัญญา รุจิเมธาภาส³
Tawanthai Lonlui, Yokkaew Kamolvoradej, Sukunya Rujimathapat

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละและการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ มีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ 1) บุคลิกภาพความเป็นครูนวัตกรรม ได้แก่ มีความมั่นใจในตนเอง มีทักษะการสังเกตและเป็นนักริเริ่ม 2) วิสัยทัศน์และการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำในการวางแผนงานและการบริหารจัดการตนเอง 3) ความสามารถทางการคิดและการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ ได้แก่ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหาและยืดหยุ่นทางความคิด 4) สมรรถนะการปฏิบัติงาน ได้แก่ มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน มีความอดทนและมีทักษะการสื่อสาร และ 5) ความสามารถในการใช้ข้อมูล นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลความรู้และสามารถประเมินค่าข้อมูลสารสนเทศ

คำสำคัญ (Keywords) : คุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครู; การวิเคราะห์องค์ประกอบ

Abstract

The research purposes were to study and analyze the factors of teacher innovator characteristics at the schools under the Provincial Administration Organization in the Northern Area. This research was a quantitative research. The key informants included administrators, teachers, and educational personnel, a total of 1,126 people; the research instrument was a

Received: 2024-05-28 Revised: 2024-06-20 Accepted: 2024-06-22

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Master of Education Program students, Program in Educational Administration, Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: tawanthai009gmm@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Program in Educational Administration, Assistant Professor Dr., Advisor Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: yokkaew.kam@uru.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Program in Educational Administration, Assistant Professor Dr., Advisor Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: r.sukunya@uru.ac.th

questionnaire. The statistical devices employed for data analysis were percentage, and factor analysis.

The results showed that the factors of teacher innovator characteristics at the schools under the Provincial Administration Organization in the Northern Area consisted of 5 principal components: (1) teacher innovator personality such as confident in yourself, observation skill and innovator; (2) vision and leader of change, such as vision, planning leader, and self-management; (3) thinking skill and knowledge coherent with integration such as creative, problem solving and flexible thinking; (4) operating competency such as flexible working, patient and communication skill; and (5) data innovation and information technology usage skill, such as data and information accessibility and evaluation.

Keywords: teacher innovator characteristics; factor analysis

บทนำ (Introduction)

สังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมายและรวดเร็ว ทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของประชากรโลก นอกจากนี้การเกิดโรคระบาดโควิด-19 ยังทำให้เกิดการหยุดชะงัก (Disruption) อย่างรุนแรงและรวดเร็วต่อภาวะแวดล้อมทางสังคมด้านต่าง ๆ ในอัตราที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไปอย่างสิ้นเชิงและทำให้พฤติกรรมของประชากรในสังคมในทุกระดับเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต รวมทั้ง มีรูปแบบหรือชุดความคิดใหม่เกิดขึ้น ยังผลถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ไม่เว้นแม้แต่ด้านการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคนให้ก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยหากพลเมืองมีการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพแล้ว จะทำให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองรวมทั้งคุณภาพของสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้อีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลอย่างรวดเร็วในปัจจุบันนับเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศได้กลายมาเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่ทำให้ทุกคนสามารถติดต่อสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์และการปฏิบัติงานเกิดความสะดวกสบายและรวดเร็วยิ่งขึ้น มีการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาไปอย่างกว้างขวาง โลกดิจิทัลมีคุณลักษณะของการเป็นโลกที่ไร้พรมแดน ไม่มีขอบเขตที่แท้จริงในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศต่าง ๆ การเดินทางติดต่อสื่อสารรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ประหยัดเวลามากขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ธนกร จันทะนาม, 2563: 43) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาและยกระดับการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในยุคดิจิทัล ที่มีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยเน้นการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลตามความต้องการและความถนัดของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 22) ดังนั้นครูจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็น “ครูผู้สอน” เป็น “Coach” โดยมีหน้าที่กระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม

และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน (ปิยะพันธ์ ชันไร่, 2565: 2) โดยคุณลักษณะสำคัญที่ต้องเปลี่ยน คือ ครูต้องเป็นนักออกแบบ เป็นนักบูรณาการความรู้ เป็นนักคิดและนักนวัตกรรม (Atroszko, 2023 อ้างถึงใน มัลลย์พิมพ์ ตันทา, 2566: 365) รวมถึงการบริหารจัดการสถานศึกษาต้องมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่ของครูด้วย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนต่อการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูสู่การพัฒนาเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม (Papendieck, 2022 อ้างถึงใน อ้างถึงใน มัลลย์พิมพ์ ตันทา, 2566: 379) และจากการศึกษาองค์ประกอบความเป็นครู นักนวัตกรรมในการศึกษายุคดิจิทัลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน พบว่า องค์ประกอบความเป็นครูนักนวัตกรรมในการศึกษายุคดิจิทัลนั้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านการบูรณาการเชิงพื้นที่ 3) ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) ด้านการถ่ายทอดข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) ด้านการประยุกต์ใช้ (นพพร ชลารักษ์, 2564: 94) ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับหลักการทำงานของนักนวัตกรรม กล่าวคือ สมรรถนะของนวัตกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ การมุ่งอนาคต เครือข่าย สังคม ความคิดสร้างสรรค์ การบริหารโครงการ ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะปฏิบัติ และบุคลิกภาพส่วนบุคคล ซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการบริหารงานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูในยุคนี้นอกจากจะต้องปรับบทบาทของครูเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ครูต้องเป็นผู้จุดประกายความคิด เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้และรู้จักพัฒนาตนเองตลอดชีวิต (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2563: 193)

จากประเด็นดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความตระหนักและมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะและสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ ว่าควรมีองค์ประกอบใดบ้าง เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร (Document Research) และเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือทางการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาเรื่อง องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ โดยการศึกษาแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักการศึกษาและนักวิจัยที่ได้อธิบายถึงคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครู จำนวน 18 แหล่ง แล้วทำการวิเคราะห์ตัวแปรของคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครู

1.2 ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ ปีการศึกษา 2566 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 47 ราย ครู จำนวน 1,027 ราย และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 52 ราย รวมทั้งหมด 1,126 ราย การวิเคราะห์ข้อมูล ทบทวนเนื้อหาจากเอกสารและใช้เทคนิคการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ จำนวน 14 จังหวัด 23 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ จำนวน 3 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ช่วงเวลาในการศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สรุปผลการศึกษาครั้งนี้ ตั้งแต่ ธันวาคม พ.ศ. 2566 ถึง เมษายน พ.ศ. 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและประสบการณ์ทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ จำนวน 102 ตัวแปร และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ จำนวน 23 โรงเรียน ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร ตำราและงานวิจัย และได้ดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและตัว

แปรของคุณลักษณะความเป็น นวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ (ตะวันไท ลั่นลุย, 2567: 102)

ด้าน	องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน
1	บุคลิกภาพความเป็นครูนวัตกรรม	6.606	24.465
2	วิสัยทัศน์และการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง	6.606	24.465
3	ความสามารถทางการคิดและการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้	4.769	17.662
4	สมรรถนะการปฏิบัติงาน	2.599	9.625
5	ความสามารถในการใช้ข้อมูล นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ	1.339	4.961
ร้อยละของความแปรปรวน			68.861

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 บุคลิกภาพความเป็นครูนวัตกรรม มีค่าไอเกน เท่ากับ 6.606 ร้อยละของความแปรปรวน เท่ากับ 24.465 องค์ประกอบที่ 2 วิสัยทัศน์และการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง มีค่าไอเกน เท่ากับ 6.606 ร้อยละของความแปรปรวน เท่ากับ 24.465 องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถทางการคิดและการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ มีค่าไอเกน เท่ากับ 4.769 ร้อยละของความแปรปรวน เท่ากับ 17.662 องค์ประกอบที่ 4 สมรรถนะการปฏิบัติงาน มีค่าไอเกน เท่ากับ 2.599 ร้อยละของความแปรปรวน เท่ากับ 9.625 และองค์ประกอบที่ 5 ความสามารถในการใช้ข้อมูล นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.339 ร้อยละของความแปรปรวน เท่ากับ 4.961 โดยมีค่าของความแปรปรวนทั้งหมดร้อยละ 68.861

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ ในแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันและมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 บุคลิกภาพความเป็นครูนวัตกรรม พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกถึงบุคลิกภาพของครูต้องเป็นผู้มีความมั่นใจในตนเอง มีทักษะในการสังเกต เป็นนักริเริ่มและสร้างสรรค์ มีความใฝ่รู้อยู่เสมอ เป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์ ทันเหตุการณ์ มีความคล่องตัว สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบุคลิกภาพของความเป็นนวัตกรรมของครูนั้นจะมีอิทธิพลและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนางานที่ปฏิบัติรวมทั้งการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูที่มีบุคลิกภาพความเป็นนวัตกรรมนั้นจะสามารถพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมเชิงประจักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับของ พิษณุภา ยืนยาว (2561: 470) ที่ว่า องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 นั้น

ประกอบด้วย การเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นผู้สอนและที่ปรึกษา เป็นผู้สร้างนวัตกรรมหรือนักประดิษฐ์ และเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในองค์กรได้ด้วย

องค์ประกอบที่ 2 วิสัยทัศน์และการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง พบว่า ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงานการศึกษาของสถานศึกษา การบริหารโครงการและมีทักษะการบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา รวมทั้งมีแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูเป็นบุคคลที่คอยขับเคลื่อนและปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาอย่างแท้จริง โดยหน้าที่ของครูนั้นนอกจากการจัดการเรียนสอนแล้ว ครูยังมีหน้าที่และบทบาทในการบริหารและจัดการสถานศึกษาตลอดจนดำเนินโครงการตามแผนงานรวมทั้งนโยบายจากต้นสังกัดหรืองานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับสุกัญญา แซ่มซ้อย (2563: 167) ที่ว่า สมรรถนะความเป็นนวัตกรวัดกรประกอบด้วย 1) การมุ่งอนาคต 2) การสร้างเครือข่ายทางสังคม 3) ทักษะการบริหารโครงการ การบริหารกระบวนการและบริหารงานทั่วไป 4) ทักษะการสร้างสรรค์และปัญญา 5) ความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน และ 6) บุคลิกภาพส่วนบุคคลที่มุ่งความสำเร็จและการบริหารจัดการตนเอง

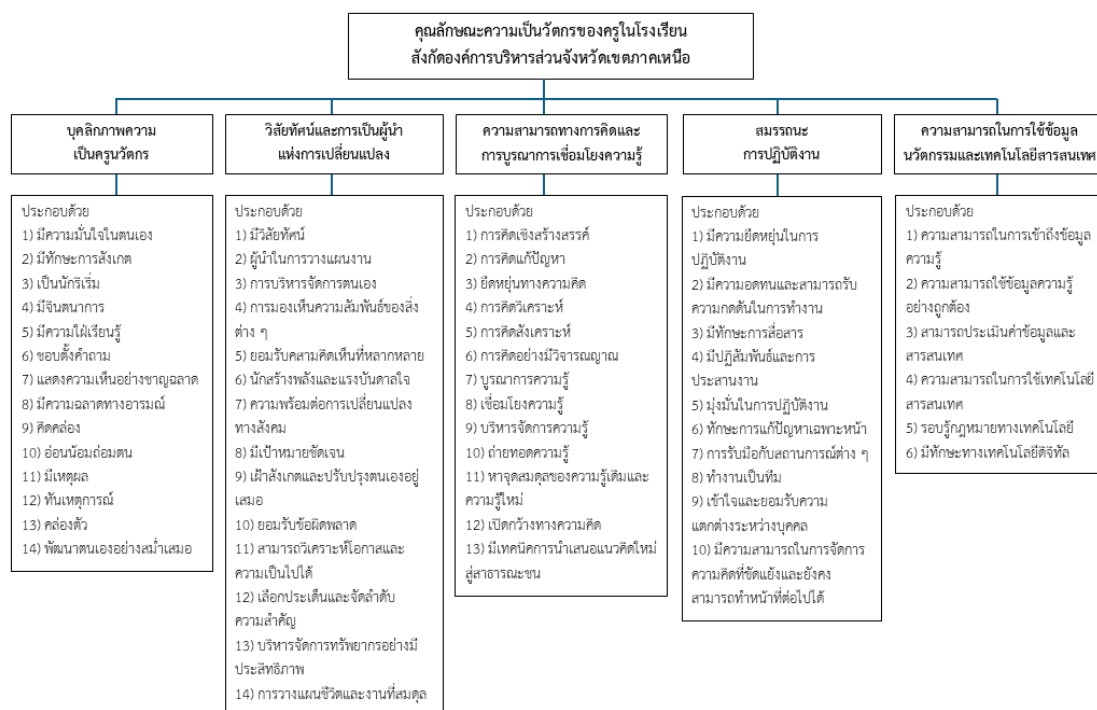
องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถทางการคิดและการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ พบว่า ครูต้องมีทักษะทางการคิดในหลากหลายรูปแบบ มีการคิดที่สามารถเชื่อมโยง เป็นเหตุเป็นผลและมีความสัมพันธ์กัน ตลอดจนสามารถบูรณาการและเชื่อมโยงความรู้ที่ได้หรือความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นมาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งสามารถสื่อสารความรู้ไปสู่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูต้องมีการพัฒนาทักษะทางการคิดในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอทั้งในรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการรวมทั้งการบูรณาการทักษะทางการคิดเพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ นั้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ นวพร ชลารักษ์ (2564: 94) ที่ว่า ครูนวัตกรในการศึกษายุคดิจิทัลนั้นต้องเป็นผู้มีทักษะการคิดหลากหลายรูปแบบ มีจินตนาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ จุดสมดุลของความรู้เดิมและความรู้ใหม่และสามารถผสมผสานความรู้ ประสบการณ์ แนวคิด เทคโนโลยีให้เข้ากับบริบทต่าง ๆ ของผู้เรียนและท้องถิ่นได้

องค์ประกอบที่ 4 สมรรถนะการปฏิบัติงาน พบว่า ครูต้องมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองอย่างเต็มที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต เอาใจใส่ต่อผู้เรียน การมีภาวะผู้นำ การเป็นผู้ตาม ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ความสามารถในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้ร่วมงานตลอดจนผู้รับบริการอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูนอกจากทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนเป็นหลักแล้ว ครูยังมีบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามที่รับมอบหมาย ทั้งงานด้านบริหารและจัดการสถานศึกษาและการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจทางการศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ครูต้องมีภาวะผู้นำและการเป็นผู้ตามในการปฏิบัติงานรวมทั้งสามารถสร้างเครือข่ายและประสานงานกับส่วนงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุผลตามวิสัยทัศน์และพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ มลธิชา กลางณรงค์ (2562: 195) ที่ว่า คุณลักษณะของครูนวัตกรที่สำคัญ คือ การมีทักษะการสร้างเครือข่าย กล่าวคือ ครูต้องสามารถสร้างพลังความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดระบบความสัมพันธ์ให้เกิดความเกื้อกูลเชื่อมโยงกัน สามารถสร้างค่านิยมองค์กรเชิงบวกที่ส่งผลดีในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานที่ดี

องค์ประกอบที่ 5 ความสามารถในการใช้ข้อมูล นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ครูที่มีคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมมีจำเป็นอย่างที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้และการบริหารจัดการข้อมูลและสามารถเปลี่ยนข้อมูลเป็นสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์และเรียกคืนข้อมูลและสารสนเทศนั้นได้ นอกจากนี้ ต้องมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการใช้นวัตกรรมด้านต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นจากหน่วยงานหรือองค์กรทางการศึกษา โดยสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและการบริหารงานการศึกษาทั้งในสถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันนั้นมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ดังนั้นครูต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้สามารถก้าวทันและเป็นผู้นำของการใช้นวัตกรรมด้านต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานรวมทั้งการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิวิมล ม่วงกล้า (2562: 221) ที่ว่า ครูต้องมีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างเครือข่ายสังคมดิจิทัล สามารถขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัลและปฏิบัติตามกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งทำให้เป็นต้นแบบของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผู้วิจัยได้รับความรู้ใหม่เกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย 57 องค์ประกอบ ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ (ตะวันไท ลั่นลุย, 2567: 127)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือไปเป็นข้อมูลสารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาตนเองให้คุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงพหุคูณกับครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ

เอกสารอ้างอิง (References)

- ตะวันไท ลั่นลุย (2567). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ธนกร จันทะนาม (2563). การศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นพพร ชลารักษ์. (2564). องค์ประกอบความเป็นครูนักนวัตกรรมในการศึกษายุคดิจิทัลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่. 22(3): 94.
- ปิยะพันธ์ ชื่นไร่ (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- พิชญภา ยืนยาว (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 16(1): 470.
- มลธิชา กลางณรงค์. (2562). การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเลิศล้ำ สาขานนเกษตร-นวมินทร์ ตามแนวคิดคุณลักษณะของครูนวัตกรรม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 26(3): 195.
- มาลัยพิมพ์ ตันทา (2566). สภาพและแนวทางการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ศศิวิมล ม่วงกล้า (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2563). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 22(2): 193-213.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). การพัฒนาและยกระดับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของนักเรียนในยุคดิจิทัล. แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Atroszko, B. (2023). Educational changes and barriers to change in the statements of teachers-innovators and non-innovators. *Problemy Wczesnej Edukacji*. 56(1): 109-121.
- Papendieck, A., & Hughes, J. E. (2022). Critical innovators: How teachers and entrepreneurs position themselves as technology innovators in schools. *Contemporary Issues in Technology Issues in Technology and Teacher Education*. 22(3): 579-620.

